

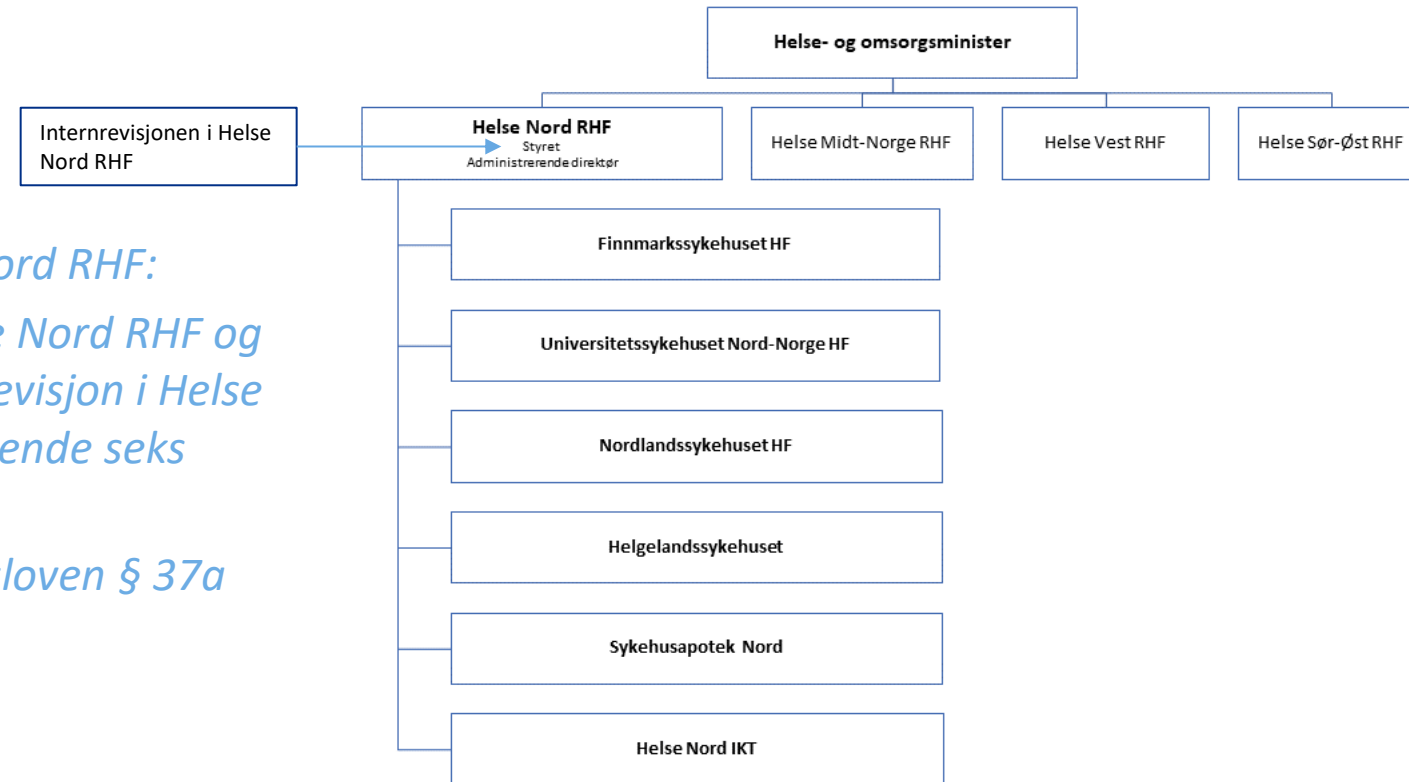
Ivaretas habilitet ved anskaffelser av varer og tjenester i spesialisthelsetjenesten?

IIA Årskonferanse 2025

Christin Ilstad og Janny Helene Aasen

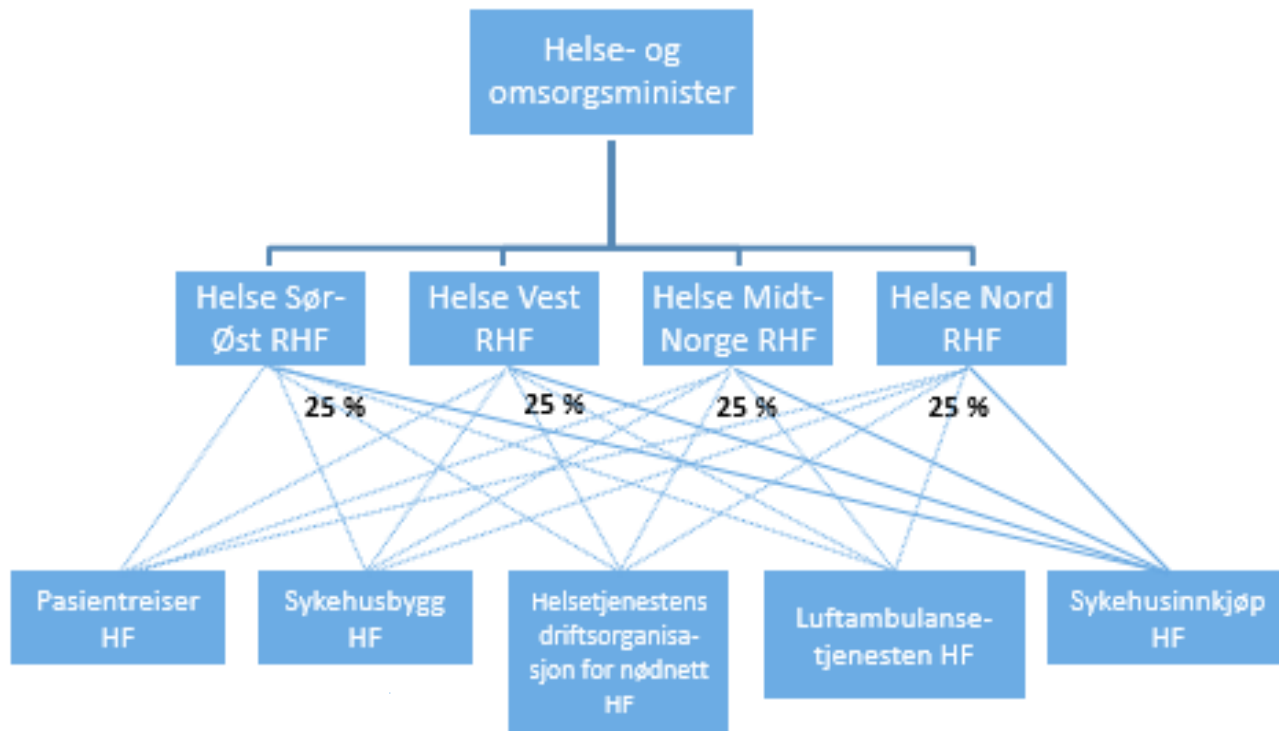
Internrevisjonen i Helse Nord RHF

Internrevisjonen i Helse Nord RHF:

- underlagt styret i Helse Nord RHF og med ansvar for internrevisjon i Helse Nord RHF og underliggende seks helseforetak*
- regulert i helseforetaksloven § 37a*

Internrevisjonen i Sykehusinnkjøp HF

• Oppdragsdokument 2019 om internrevisjon:
... dersom styret i et felleseid helseforetak ser behov for en internrevisjon, kan HF-et henvende seg til internrevisjonen i det regionale helseforetaket der helseforetaket har sitt hovedkontor.

- Sykehusinnkjøp: Hovedkontor i Vadsø
- 2019: Helse Nord - Internrevisjon i Sykehusinnkjøp HF
- Avtale regulerer internrevisjonens rolle og ansvar

- Rapporterer til styret i Sykehusinnkjøp HF
- Alle våre revisjonsrapporter er i utgangspunktet offentlige
- Alle fire RHF er representert i styret

Hva gjør Sykehusinnkjøp?

- Gjennomfører innkjøp på vegne av alle helseforetak i Norge. Helseforetakene kjøper samlet inn varer, utstyr og tjenester for flere milliarder kroner i året
 - ✓ eksempelvis IT-utstyr, legemidler, medisinsk-teknisk utstyr, medisinske og administrative forbruksvarer, og tjenester som vikarer og reisebestilling
- Leder innkjøpsprosjektene, i tett samarbeid med spesialistgrupper satt sammen av relevant fagpersonell
 - ✓ gjennomfører anbud og forvalter avtalene etter at de er inngått

Introduksjon til temaet *Habilitet*

Habilitetskrøll for Sykehusinnkjøp, tar grep

TEMAER: Forhandlinger Habilitet Konkurransegrunnlag Kontrakt Sykehusinnkjøp
Tildeling

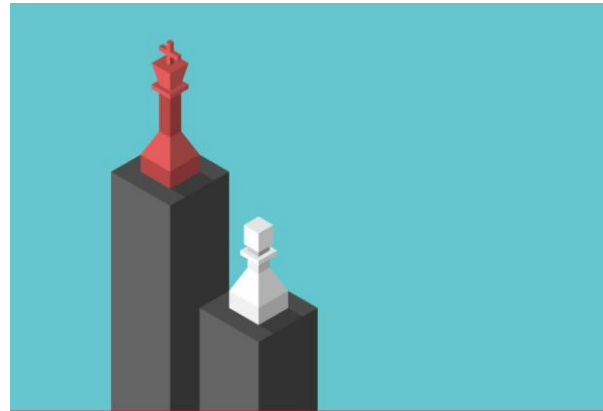
Sykehusinnkjøp, her ved adm.dir. Bente Hayes, vil se på om egne rutiner for habilitetsvurdering i tilstrekkelig grad fanger opp tilfeller der medarbeideren melder jobbskifte i en pågående anskaffelse.

INNLEGG AV: LENNART HOVLAND 21. NOVEMBER 2022

[SEND ARTIKKELEN PÅ E-POST](#) [SKRIV UT ARTIKKELEN](#)

Prosjektlederen åpnet aldri forhandlingsfasen i anskaffelsen, tildelte kontrakten, sluttet så hos oppdragsgiver og begynte i ny jobb. En av tilbyderne i tilbudsrunderen for forhandlingene skulle i gang, fikk kontrakten i den avbrutte anskaffelsen. Først i ettertid ble det klart at denne tilbyderen var ganske nært knyttet til det selskapet prosjektlederen hadde fått ny jobb i. Ikke noe juridisk å innvende, ifølge oppdragsgiverens advokat. Men blant tilbyderne er oppfatningen at dette handler vel så mye om etisk atferd som juss alene.

Kilde: Anbud365, 21.11.2022

Regler om habilitet

Habilitet og inhabilitet er begrep man ofte hører i forbindelse med behandling av saker. Men hva betyr det egentlig å være habil eller inhabil?

Artikkelen er mer enn ett år gammel

Artikkel 7. mars 2023 14:21 Line Tvetter, Lovdata Del artikkel

I rettslig forstand vil «inhabilitet», eller «ugilighet» som betyr det samme, innebære at det foreligger omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til en persons upartiskhet. Hvis slike forhold foreligger, fortsetter reglene om habilitet at vedkommende ikke skal delta i behandlingen og i avgjørelsen av den konkrete saken.

Hvorfor har vi regler om habilitet?

Det er flere hensyn som taler for at den som har egeninteresse i utfallet av en sak, eller som har et nært slektskap eller vennskap til noen av partene, ikke bør behandle eller avgjøre vedkommende sak. For det første kan det være fare for at vedkommende vil opptre partisk. For det andre er det viktig at folk har tillit til at statsansatte, for eksempel en saksbehandler i et direktorat, opptrer upartisk. Og for det tredje tjener habilitetsreglene til å beskytte statsansatte mot utilbergt press utenfra.

Reglene om habilitet har sammenheng med prinsippet om at det ikke må tas utenforliggende hensyn. Habilitetskravet gjelder ikke bare den statsansatte som skal treffe avgjørelse i en sak, men også for den eller de som skal utrede eller forberede saken.

Kilde: Lovdata, 07.03.2023

INTEGRITET: – Jeg har høy grad av integritet. Vurderingen av dette tenker jeg hver enkelt lege får stå for selv, sier Anne Christine Poole, eller Tine Poole som hun også kalles. Foto fra DM-Helsedagen i 2023: Tone Herregården

– Samarbeidet med industrien gir meg en unik mulighet til å spre kunnskap

Kilde: Dagens Medisin, 03.07.2024

Klagenemnda for offentlige anskaffelser - Habilitet

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Årstall	Antall	Lovbrudd
2025 (hiå)	2	0
2024	2	2
2023	1	0
2022	7	1
2021	5	1
2020	2	1

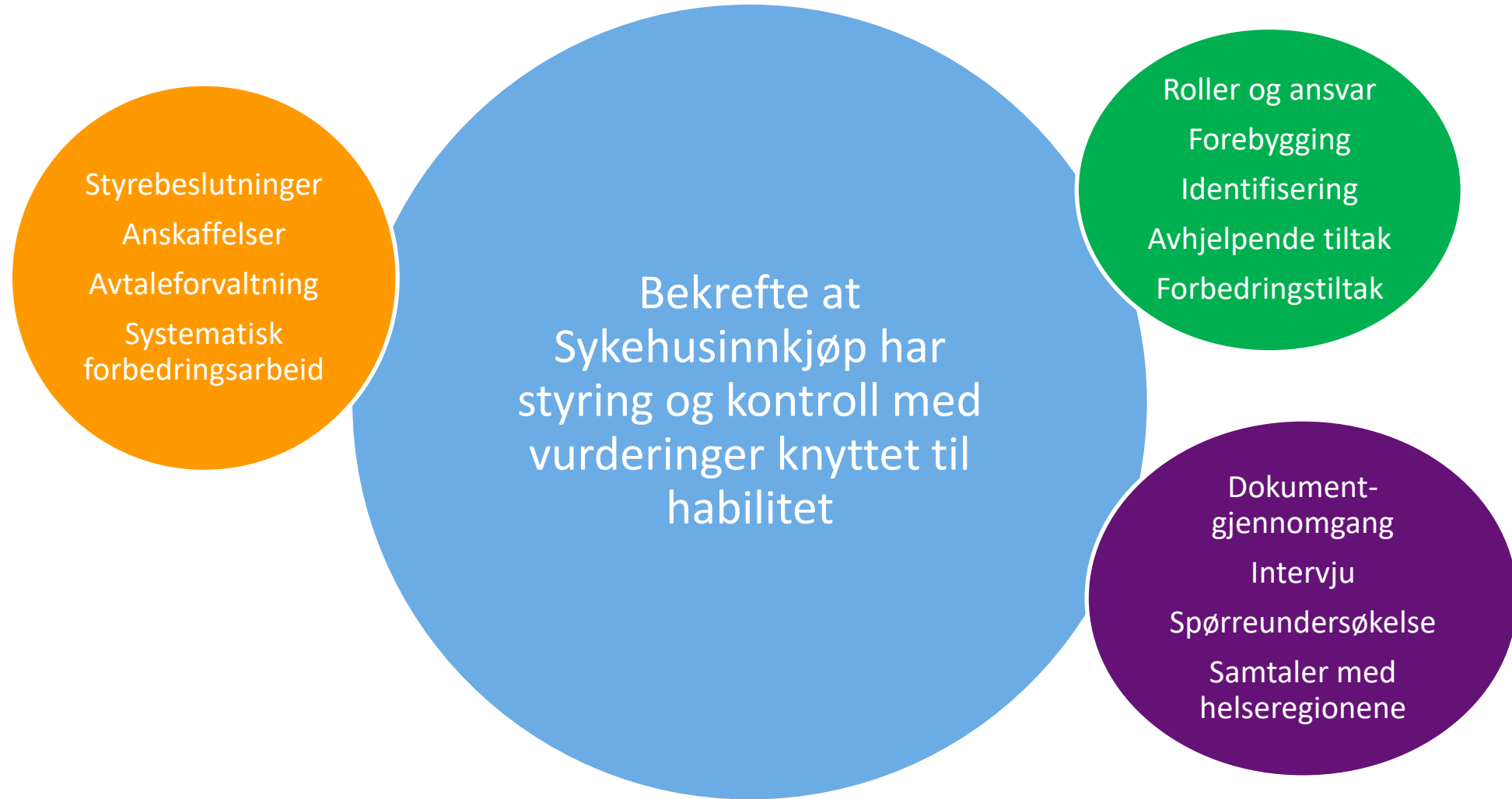

Saken gjelder: Ulovlig direkte anskaffelse, Habilitet

Innklagede inngikk kontrakt med valgte leverandør om leasing av to operasjonsroboter. Innklagede benyttet prosedyren konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring, med henvisning til unntaket i anskaffelsesforskriften § 13-4 bokstav b nr. 2 fordi konkurranse ikke var mulig av tekniske årsaker. Klager anførte at vilkårene for å benytte unntaket ikke var oppfylt, og at kontraktsinngåelsen innebar en ulovlig direkteanskaffelse. Klagenemnda konkluderte med at innklagede ikke hadde foretatt en ulovlig direkte anskaffelse. Klagenemnda kom også til at et av medlemmene i prosjektgruppen var inhabil, og skulle ikke deltatt i anskaffelsen.

Klagenemndas avgjørelse 16. desember 2024 i sak 2024/1067

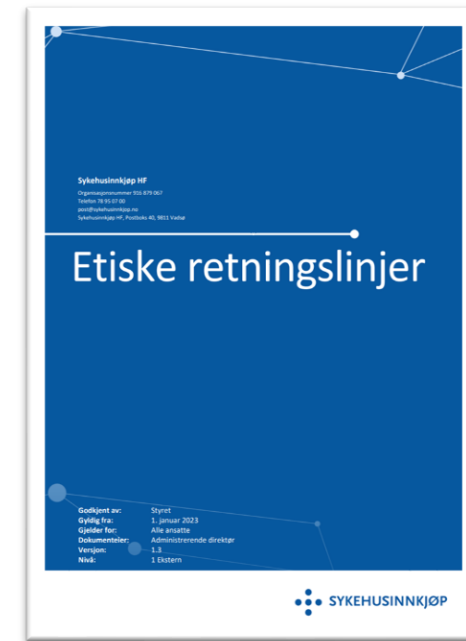
Formål og omfang

Styrebeslutninger

Styrebeslutninger

Forebygging

Identifisering

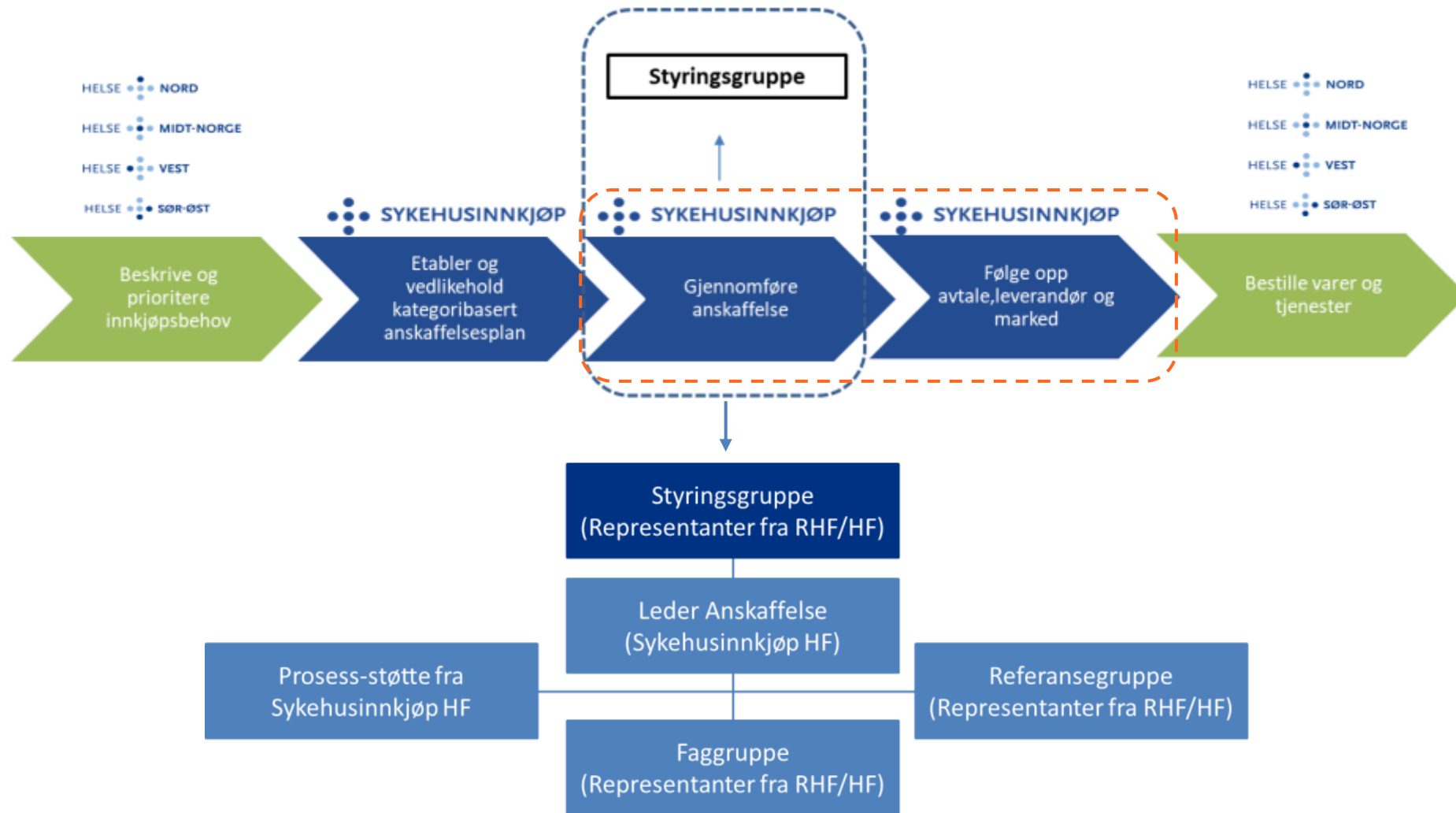
Avhjelpende
tiltak

Forbedrings-
arbeid

Anskaffelsesprosessen

Organisering, roller og ansvar i anskaffelsesprosessen

Forebygging – Styrende dokumenter

Forebygging – Andre forebyggende tiltak

HELSE NORD

 Melanor

Samarbeidsavtale

mellom

Helse Nord RHF
RHF
(HN RHF)

og

Melanor
- bransjeorganisasjonen for
medtek og lab
(Melanor)

Legemiddelindustrien

en

 SYKEHUSINNKJØP

Dilemmasamling

Dilemmasamlingen gir eksempler på etiske problemstillinger, og råd om hvordan de bør løses. Den kan brukes av leverandører og helseforetak til trening på å håndtere slike etiske problemstillinger.

MENY

Samarbeidsavtale med Melanor og LMI

INTRODUKSJON

Velkommen til kurs!

Kurset er lagt opp med henblikk på ansatte i helseforetakene og ansatte hos leverandører som leverer varer og tjenester til helseforetakene. Kurset har som mål å bidra til en felles oppfatning og praktisering av samarbeidsavtalene mellom de regionale helseforetakene, Legemiddelindustrien (LMI) og bransjeorganisasjonen for medtek og lab (Melanor).

Avtalene gjelder for **alle ansatte** i alle helseforetak i Norge i møte med alle leverandører, uavhengig om leverandørene er medlemmer i LMI eller Melanor.

9. En ansatt ved et helseforetak holder et foredrag i regi av en leverandør.

Anbefalt læring

Oppd
skal og

Det er
habilit
senere
av slike

Målgruppe:

Nye og eksisterende styringsgrupper

Læringsmål:

Målet med e-læringskurset er at styringsgruppemedlemmer i nasjonale og flerregionale anskaffelser blir kjent med rammene for gjennomføring av anskaffelser, og det ansvaret som følger med rollen de er tildelt.

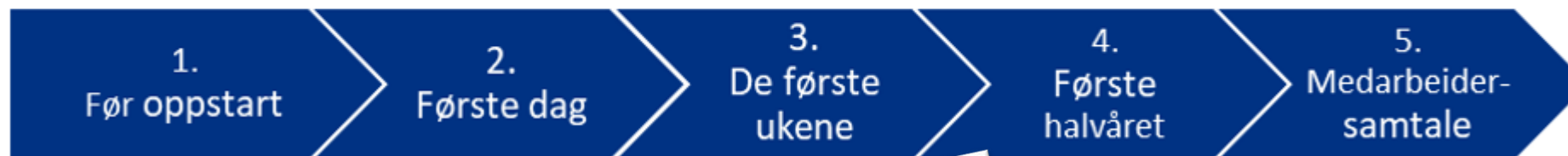

Start kurs

Forebygging – Opplæring av egne medarbeidere

Program i fem faser

Introduksjonsprogrammet omfatter det første halvåret i foretaket og foregår i fem faser. Hvor lenge det går før siste fase, medarbeidersamtalen, vil variere avhengig av når medarbeideren er blitt ansatt.

Dilemmatrening:

Kunne dette skjedd hos oss?

Hva er konsekvensen hvis dette hadde skjedd?

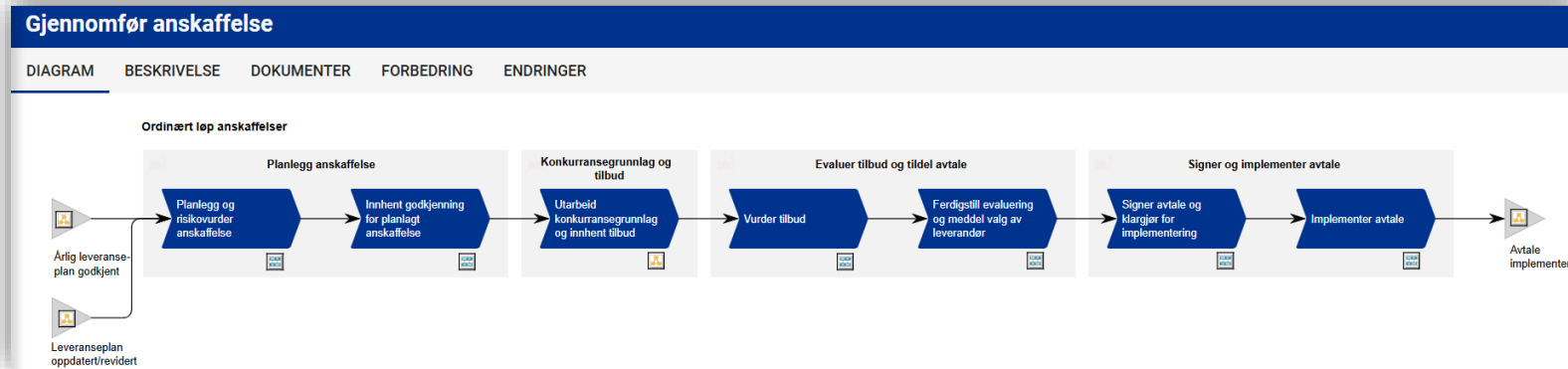

Legemiddelindustrien (LMI)

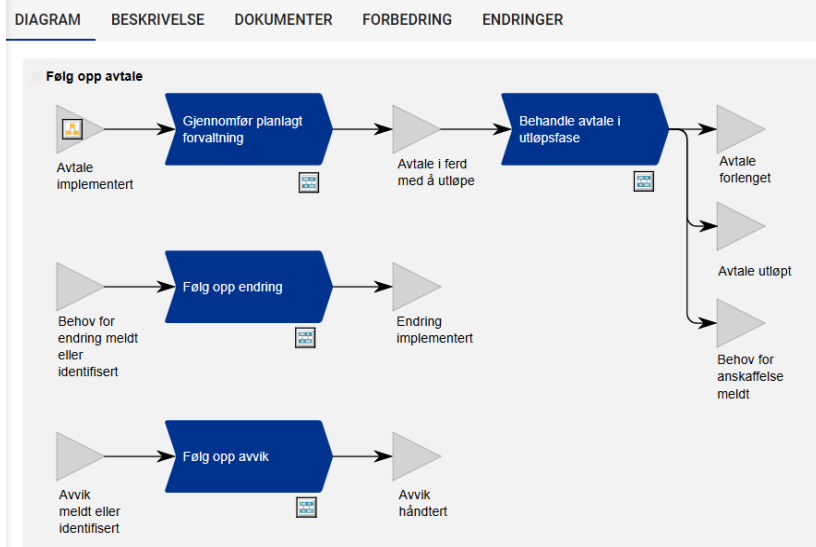
Spørreundersøkelsen viste:

- I stor grad kjent hva styrende dokumenter sier om habilitet, samt hvilket ansvar som følger av Antikorrupsjonsprogrammet og samarbeidsavtalene mellom helseregionene og industrien.
- I noe mindre grad enig i at de hadde fått opplæring i å vurdere habilitet, eller at de hadde deltatt på kurs eller samlinger hvor vurdering av habilitet var et tema.

Forebygging – Virksomhetsstyringssystemet

Følg opp avtale, leverandør og marked

- Mal for forespørsel om ressurser fra helseforetakene, men
→ habilitet omtales ikke.
- Skjema *Erklæring om habilitet og taushet* skal signeres, innhentes og gjennomgås i oppstartsmøtet, men
→ vurdering av skjema omtales ikke
- Eksterne ressurser skal motta informasjon om anskaffelsen, men
→ informasjon om rolle, ansvar og habilitet nevnes ikke
- Beskriver ikke habilitetsvurderinger underveis i en anskaffelse/i avtaleforvaltningen, og habilitetsvurderinger knyttet til interne ressurser.

Spørreundersøkelse viste:

- Skjema Erklæring om habilitet og taushet innhentes.
- Egne medarbeidere vurderer i stor grad egen habilitet ved oppstart av, og underveis i en anskaffelse.
- Egne medarbeidere vurderer egen habilitet i mindre grad ved oppstart av en avtaleperiode/prolongering, enn ved oppstart av en anskaffelse.
- Eventuelle endringer i habiliteten til eksterne ressurser underveis i en anskaffelse adresseres i mindre grad enn ved oppstart.

Samtaler med regionene

- Sykehusinnkjøp ivaretar habilitetsvurderinger godt, har gode rutiner og informative dokumenter, men:
 - varierer hvordan forespørsler skjer, med hvilke vedlegg, bør gjøres likt.
 - habilitet kan med fordel omtales i alle vedlegg, men da kortfattet og poengtert.
 - *Erklæring om habilitet og taushet* bør omtale inhabilitet som følge av egen leders inhabilitet.
 - viktig at Sykehusinnkjøp adresserer habilitet underveis i anskaffelser, særlig ved beslutningspunkt.
 - habilitet adresseres fast i noen styringsgruppemøter, i andre møter ikke, utrulling av mal er i prosess.

Avhjelpende tiltak og forbedringsarbeid

- Avhjelpende tiltak var i stor grad avklart
 - Har etablerte prosesser som legger til rette for forbedring gjennom
 - styrets årlige evaluering
 - avvikshåndtering i anskaffelsesprosjekter
 - evaluering etter anskaffelser
 - ledelsens gjennomgang
- avvik knyttet til habilitet registreres ikke i avvikssystemet, og
- temaet habilitet inngår ikke som fast punkt i evalueringene nevnt over.

Konklusjon og anbefalinger

Anbefalinger

Vil habilitetssvikt kunne inntreffe igjen?

Handlingsplan er utarbeidet og behandlet av styret.

INNSTRAMMING: OUS-direktør Bjørn Atle Lein Bjørneth ser for seg at systemet han foreslår kan føre til mer moderate utbetalinger fra industrien. Foto: Michael Simonsen

OUS-direktøren vil stramme inn regelverket for utbetalinger fra industrien

Kilde: Dagens Medisin, 30.01.2025

Den enkeltes ansvar å vurdere sin egen habilitet.

Takk for oss!

